

PAKT DLA KULTURY 2011-05-14 13:54

Poniżej ostateczny tekst Paktu dla Kultury podpisanego w sobotę 14 maja 2011 przez premiera Donalda Tuska i reprezentantów ruchu społecznego Obywatele Kultury.

PAKT DLA KULTURY

zawarty pomiędzy Radą Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowaną przez Prezesa Rady Ministrów oraz stroną społeczną reprezentowaną przez Obywateli Kultury

Świadomi tego, że kultura musi być przedmiotem szczególnej odpowiedzialności władzy i obywateli, o czym mówią zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

„Art. 6. Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.”

„Art. 73. Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury.”

oraz zapisy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka:

„Art. 27 1. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa, do korzystania ze sztuki, do uczestniczenia w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw.

2. Każdy człowiek ma prawo do ochrony moralnych i materialnych korzyści wynikających z jakiegokolwiek jego działalności naukowej, literackiej lub artystycznej.”

strony zgadzają się, że:

I

Przyszłość Polski zależy od wolnych, twórczych, rozumiejących się wzajemnie obywateli. Polska potrzebuje nowoczesnej wizji rozwoju, wskazania wspólnych celów oraz skutecznych narzędzi do ich realizacji. Jedną z najważniejszych przeszkód w rozwoju Polski jest niedostatek kapitału społecznego, czyli niski poziom zaufania do instytucji państwa oraz słabość komunikacji społecznej, współpracy i działania dla dobra wspólnego.

II

Powszechne i aktywne uczestnictwo w kulturze jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju społecznego i ekonomicznego. Państwo odpowiada za wspieranie rozwoju kultury, tworzenie sprawiedliwego prawa, zapewnienie równego dostępu do kultury wszystkim obywatelom, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz współtworzenie odpowiedniej infrastruktury i ładu krajobrazu kulturowego.

III

Stan i dostęp do kultury mają ścisły związek z jakością życia. Celem polityki państwa powinno być budowanie solidarnego i różnorodnego, spójnego i otwartego, wolnego, bezpiecznego i dostatniego społeczeństwa, współtworzonego przez świadomych i aktywnych obywateli.

IV

Kultura jest dobrem wspólnym. Tworzy przestrzeń otwartą na różnorodność myśli, poglądów i postaw obywatelskich. Polityka kulturalna – by sprostać wyzwaniom przyszłości – winna brać pod uwagę przemiany społeczne, rosnącą mobilność, zmieniające się sposoby uczestnictwa w kulturze oraz indywidualizację postaw.

V

Finansowanie to najmniej, co państwo może zrobić. Uczestnictwo w kulturze i twórcza aktywność obywateli powinny być priorytetami władzy publicznej, realizowanymi poprzez nowoczesne programy kulturalne, poprawę jakości edukacji i nauki, powszechny dostęp do zasobów kultury, bibliotek, mediotek i wielofunkcyjnych ośrodków kultury oraz wysokiej jakości instytucje kultury i media publiczne. Wskaźniki ekonomiczne nie mogą być jedynym kryterium oceny inwestowania w dobra kultury i wspierania uczestnictwa w kulturze.

VI

Władza publiczna z należytą starannością wypełnia swój obowiązek gwarantowania wolności twórczej i swobodnej wypowiedzi artystycznej. Wspiera także twórczość krytyczną, eksperymentalną i skierowaną do obywateli o różnym światopoglądzie oraz tworzy warunki dla rozwoju talentów i prowadzenia działalności artystycznej.

VII

Władza publiczna powinna prowadzić spójną politykę wobec organizacji społecznych, a wspierając ich działalność, uwzględniać różnorodne funkcje i zadania tych organizacji.

Mając na względzie powyższe, strony podpisują Pakt dla Kultury jako umowę społeczną o charakterze otwartym i przyjmują go do realizacji z dniem podpisania.

§1

Wydatkowanie środków publicznych musi odbywać się zgodnie z zasadą powszechnego i równego dostępu do kultury.

§2

Rząd, poprzez odpowiednie działania we współpracy z sygnatariuszami Paktu, doprowadzi do osiągnięcia poziomu co najmniej 1% nakładów na kulturę w budżecie państwa poczynając od roku 2012 w perspektywie do 2015 roku. Do wydatków tych nie wlicza się środków samorządowych i europejskich (za wyjątkiem tzw. wkładu krajowego do projektów i programów finansowanych ze środków UE realizujących postanowienia Paktu).

§3

Realizując zadania publiczne, zgodnie z konstytucyjną zasadą pomocniczości, władza publiczna w pierwszej kolejności wspiera inicjatywy wynikające z aktywności obywatelskiej i działalności statutowej instytucji kultury.

§4

Strony zobowiązują się do wspólnego przeglądu istniejących przepisów prawa i procedur w celu wzmocnienia zasady równego dostępu do środków publicznych instytucjom kultury, oświaty i szkolnictwa wyższego, organizacjom społecznym i podmiotom prywatnym prowadzącym działalność kulturalną, na wydatki celowe i programy wieloletnie w zakresie zadań publicznych.

§5

Strony wypracują system zachęcający przedsiębiorców do wspierania przedsięwzięć kulturalnych.

§6

1. Rząd zobowiązuje się do stałej współpracy ze stroną społeczną i środowiskiem naukowym w zakresie wprowadzania nowoczesnych rozwiązań edukacyjnych służących kształceniu kompetencji językowych, komunikacyjnych, medialnych i artystycznych dzieci i młodzieży.
2. Wprowadzane rozwiązania będą podlegały systematycznej ewaluacji.

§7

1. Instytucje kultury mają zapewnioną autonomię programową i pełnią rolę gwaranta wolności twórczej.
2. Władza publiczna, respektując ustawowe powinności instytucji kultury, a także współokreślając ich misję i dodatkowe zadania, zobowiązuje się zapewnić wystarczające środki na ich realizację.
3. Władza publiczna powołując nowe instytucje kultury winna zapewnić im finansowanie bez szkody dla innych zadań publicznych i programów kulturalnych realizowanych przez organizacje społeczne.

§8

1. Rząd we współpracy ze stroną społeczną, zobowiązuje się wprowadzić zmiany prawne i organizacyjne, które zwiększą możliwości finansowania kultury z różnych źródeł, publicznych i niepublicznych. Finansowanie to powinno mieć charakter wieloletni, co pozwoli zwiększyć skuteczność wydatkowania środków na zadania publiczne.
2. Rząd, we współpracy z samorządami, przygotuje warunki prawne dla pilotażu w zakresie tworzenia tzw. budżetów partycypacyjnych w planach finansowych jednostek samorządu terytorialnego, w których wydatki ustalają mieszkańcy.

§9

Rząd zainicjuje działania mające na celu wprowadzenie obowiązku publikowania w Internecie sprawozdań merytorycznych i finansowych z realizacji zadań publicznych w obszarze kultury przez wszystkie instytucje, w tym instytucje publiczne, media publiczne, organizacje społeczne i podmioty prywatne, które otrzymały publiczne finansowanie na ich realizację.

§10

Media publiczne wymagają pilnego wprowadzenia nowoczesnej ustawy medialnej, gwarantującej realizację właściwej im misji. Za podstawę prac przyjmuje się projekt Komitetu Obywatelskiego Mediów Publicznych.

§11

1. Pilnym zadaniem jest stworzenie programu cyfryzacji dziedzictwa kulturowego oraz bezpłatnego wykorzystywania jego zasobów dla celów edukacyjnych, naukowych i niekomercyjnych.
2. Dzieła w domenie publicznej będą udostępniane bezpłatnie bez ograniczeń ich wykorzystania, przy zachowaniu prawa do pokrycia kosztów ich udostępnienia.

§12

1. Niezbędne jest szybkie podjęcie prac nad dostosowaniem prawa autorskiego do nowych wyzwań technologicznych, które w skuteczny sposób zabezpieczy prawa twórców i użytkowników w Internecie.
2. Corocznie będą planowane środki na zakup praw do dzieł o szczególnym znaczeniu dla kultury i edukacji oraz ich umieszczania w domenie publicznej.

§13

Rząd przy udziale strony społecznej opracuje i wprowadzi w życie wieloletni program na rzecz czytelnictwa i podniesienia kompetencji językowych.

§14

Rząd zobowiązuje się prowadzić wieloletnie programy na rzecz nowoczesnej infrastruktury bibliotek, mediów oraz ośrodków aktywności kulturalnej i obywatelskiej w gminach.

§15

Rząd, we współpracy z sygnatariuszami Paktu dla Kultury, będzie realizował strategię rozwoju kapitału społecznego.

§16

1. Prezes Rady Ministrów powoła Zespół ds. Paktu dla Kultury złożony z przedstawicieli administracji rządowej, samorządów terytorialnych, organizacji społecznych oraz Obywateli Kultury.
2. Zespół ds. Paktu dla Kultury wypracuje, pod kontrolą publiczną i zgodnie z zasadą przejrzystości, sposób realizacji postanowień Paktu.

§17

1. Projektowanie wydatkowania środków publicznych wynikających ze wzrostu nakładów na kulturę określonego w §2 Paktu dla Kultury odbywa się po zasięgnięciu opinii komitetu społecznego przy MKiDN. Opinie komitetu społecznego publikowane są w internecie. Skład komitetu społecznego ustali Zespół ds. Paktu dla Kultury, kierując się zasadą równej reprezentacji organizacji społecznych, instytucji kultury, związków twórczych, samorządu i administracji rządowej.
2. Do zadań komitetu społecznego przy MKiDN będzie należało także monitorowanie procesu wdrażania postanowień Paktu dla Kultury.

§18

Harmonogram prac nad Paktem dla Kultury:

- a. ogłoszenie Paktu dla Kultury do konsultacji przez stronę społeczną – 11 grudnia 2010
- b. zakończenie konsultacji Paktu przez stronę społeczną – 31 marca 2011
- c. przedstawienie Paktu stronie rządowej – 15 kwietnia 2011
- d. podpisanie Paktu – 14 maja 2011
- f. powołanie Zespołu ds. Paktu dla Kultury przy KPRM – 30 czerwca 2011
- g. zgodnie z Paktem, zaplanowanie wydatków na kulturę na rok 2012 – 30 września 2011
- h. nowelizacja programów wieloletnich realizujących postanowienia Paktu dla Kultury – 30 października 2011
- i. powołanie komitetu społecznego przy MKDiN – 30 sierpnia 2011

§19

1. Sygnatariusze postanawiają, że Pakt dla Kultury ma charakter otwarty, co oznacza, że do Paktu przystąpić może każda organizacja kulturalna, społeczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inny podmiot uznający jego postanowienia i działający na rzecz kultury.
2. Indywidualne osoby mogą poprzeć Pakt składając swój podpis i w ten sposób deklarując współudział w jego realizacji.
3. Otwartość Paktu oznacza, że nie wyczerpuje on wszystkich działań i rozwiązań na rzecz społecznego uczestnictwa w kulturze w Polsce.

Donald Tusk

Dorota Olejnik
Jarosław Lipszyc
Agnieszka Holland
Edwin Bendyk
Michał Boni

Jacek Bromski
Beata Chmiel
Piotr Frączak
Jerzy Hausner
Tomasz Janowski
Krzysztof Knittel
Katarzyna Kozyra
Krzysztof Krauze
Ewa Łabno-Falęcka
Paweł Łysak
Krzysztof Materna
Andrzej Mencwel
Dorota Monkiewicz
Agnieszka Morawińska
Joanna Mytkowska
Maciej Nowak
Agnieszka Odorowicz
Adam Pomorski
Paweł Potoroczyn
Krzysztof Sadowski
Beata Stasińska
Sergiusz Sterna-Wachowiak
Maciej Strzembosz
Jarosław Suchan
Agata Szczęśniak
Krzysztof Warlikowski
Hanna Wróblewska
Kuba Wygnański
Iwo Zaniewski
Jacek Żakowski